

ASISTENȚA JURIDICĂ INTERNAȚIONALĂ ÎN MATERIE PENALĂ

Lect. univ. dr. Dragu CREȚU
Universitatea „Danubius” din Galați

De la adoptarea Tratatului de la Amsterdam, unul din obiectivele esențiale ale Uniunii Europene îl constituie crearea unui spațiu al libertății, securității și justiției. Libertatea presupune existența unui spațiu judiciar comun, în care cetățenii europeni să poată să se adreseze justiției în unul din statele membre ca și în propria țară¹.

În fiecare țară membră a Uniunii Europene, spațiul justiției are ca fundament existența unei puteri judecătorești independente și magistrați bine pregătiți.

Extinderea fără precedent a flagelului criminalității a determinat o strânsă cooperare internațională în vederea creșterii eficienței sistemelor de justiție penală².

De la primele încercări de unire a eforturilor statelor în combaterea crimei organizate și până în prezent, cooperarea internațională și-a extins și diversificat formele de manifestare, atât pe plan universal, cât și pe plan regional european. O contribuție deosebită în acest domeniu a adus-o Consiliul European, sub egida căruia au fost adoptate numeroase convenții, acorduri și recomandări, prin care se stabilesc acțiuni comune în domeniul economic, social, cultural, științific, juridic și administrativ, reglementându-se, printre altele, și un sistem de coordonare între statele europene în lupta împotriva criminalității³.

Cooperarea judiciară internațională îmbracă două forme principale, respectiv:

- conlucrarea statelor pentru combaterea unor categorii de infracțiuni;
- asistența judiciară internațională în materie penală.

Colaborarea statelor în lupta împotriva criminalității se realizează, în principal, prin semnarea sau aderarea la convenții internaționale, prin care statele își asumă obligații de a reprima, prin mijloace proprii, anumite categorii de infracțiuni. O formă specifică de colaborare între state în reprimarea unor categorii de infracțiuni se realizează prin instituirea unor tribunale internaționale pentru judecarea celor mai grave crime împotriva umanității.

§1. Noțiunea de asistență juridică internațională în materie penală

Asistența judiciară internațională în materie penală constă în ajutorul pe care statele și-l acordă reciproc pentru combaterea criminalității pe teritoriul național, pentru realizarea și buna administrare a justiției proprii, ca atribut al suveranității lor⁴.

Asistența juridică internațională în materie penală este o formă a cooperării internaționale care, împreună cu formele de colaborare între state în combaterea anumitor infracțiuni, are ca scop înfăptuirea unei uniuni mai strânse între state, prin adoptarea de reguli comune în materie, de natură să asigure atingerea acestui obiectiv.

¹ Vasile Păvăleanu, *Spațiul judiciar European*, Revista Pro Lege nr. 3-4/2003, p. 112.

² Vasile Păvăleanu, *Drept internațional penal*, Suceava, Editura Universității Ștefan cel Mare, 1999, p. 1.

³ I. Hurdubaie, *Spațiul penal paneuropean din perspectiva Consiliului European*, București, Editura Universal Pan, 1999, p. 6.

⁴ Nicolae Lupulescu, *Precizări privind cooperarea, conlucrarea și asistența juridică internațională în materie penală*, Revista Pro Lege, nr. 4/2004, p. 158.

Stabilirea acestor reguli comune în opera de unificare legislativă se face prin încheierea de acorduri sau convenții în baza cărora statele semnatare își asumă obligații într-o manieră compatibilă cu principiile egalității suverane, al integrității teritoriale și al neintervenției în afacerile lor interne⁵.

§2. Asistența juridică internațională în legislația română

Pentru a facilita aplicarea acestor instrumente internaționale, în România au fost adoptate Legea nr. 296/2001 privind extrădarea⁶, Legea nr. 756/2001⁷ asupra transferării persoanelor condamnate în străinătate și legea nr. 704/2001⁸, abrogată prin Legea nr. 302/2004⁹, privind cooperarea judiciară internațională în materie penală.

Prin Legea nr. 302/2004 modificată și completată prin Legea nr. 224/2006, țara noastră a transpus în dreptul intern decizia-cadru nr. 584/JAI din 13 iunie 2002 a Consiliului privind mandatul european de arestare și procedurile de predare între statele membre ale Uniunii Europene.

EXTRĂDAREA

§1. Noțiune, natură juridică și clasificare

Extrădarea a fost definită ca fiind "*actul prin care statul pe teritoriul căruia s-a refugiat o persoană urmărită sau condamnată într-un alt stat remite, la cererea statului interesat, pe acea persoană, pentru a fi judecată sau pentru a executa o pedeapsă la care a fost condamnată*"¹⁰.

Extrădarea a fost mai definită ca fiind procedura prin care un stat suveran (statul solicitat) acceptă să predea unui alt stat (statul solicitant) o persoană care se află pe teritoriul său și care este urmărită penal sau trimisă în judecată pentru o infracțiune ori este căutată în vederea executării unei pedepse în statul solicitant¹¹.

De asemenea, aceasta a mai fost definită ca fiind actul prin care un stat, pe teritoriul căruia s-a refugiat un infractor, predă la cererea altui stat pe acel infractor pentru a fi judecat sau pus să execute pedeapsa la care fusese condamnat de instanțele judecătorești ale acelui stat. Extrădarea apare ca un act ce se desfășoară în două state: unul pe al cărui teritoriu se află infractorul și căruia i se adresează cererea de extrădare (statul solicitat) și altul care este interesat în judecarea și pedepsirea infractorului și care se adresează în acest scop¹².

Extrădarea este o instituție de drept penal internațional cu o dublă **natură juridică**¹³:

- pe plan internațional, este o modalitate de realizare a asistenței juridice în materie penală, de întrajutorare a statelor, care se realizează în temeiul unor convenții pe care le semnează sau la care aderă, extrădarea reprezentând unul din conceptele de bază ale dreptului penal internațional. În același plan, extrădarea este un act de suveranitate și o manifestare de solidaritate internațională în lupta împotriva criminalității;

- pe plan intern, extrădarea este un act guvernamental, administrative și/sau jurisdicțional, în funcție de autoritatea competentă să dispună cu privire la admisibilitatea ei.

⁵ Nicolae Lupulescu, *Considerații generale privind modalitățile de asistență juridică internațională în materie penală*, Revista Pro-Lege, nr. 1/2005, p. 119.

⁶ Publicată în Monitorul Oficial al României, partea I, nr. 326/18 iunie 2001.

⁷ Publicată în Monitorul Oficial al României, partea I, nr. 2/4 ianuarie 2002.

⁸ Publicată în Monitorul Oficial al României, nr. 807/17 decembrie 2001.

⁹ Publicată în Monitorul oficial al României, partea I, nr. 594/1 iulie 2004, modificată și completată prin Legea nr. 224/2006, publicată în Monitorul Oficial al României, partea I, nr. 534/21 iunie 2006 și O.U.G.nr.103/2006, privind unele măsuri privind facilitarea cooperării polițienești internaționale, publicată în Monitorul Oficial al României, partea I, nr. 1019/21 decembrie 2006.

¹⁰ . Dongoroz, S. Kahane, I. Oancea, I. Fodor, N. Ilescu, C. Bulai, R. Stănoiu, *Explicații teoretice ale Codului Penal român*. Partea generală. Vol. I, Editura Academiei R.S.R., 1969, p.69.

¹¹ Florin Răzvan Radu, „De la extrădare la mandatul european de arestare. O privire istorică și juridică”, Revista *Dreptul* nr. 2/2006, pag. 199.

¹² Costică Bulai, *Manual de drept penal. Partea generală*, București, Editura All, 1997, p. 110.

¹³ Vasile Drăghici, „Conceptul de extrădare. Aspecte specifice”, *Buletin Documentar* nr. 3/2005 al P.N.A./D.N.A., www.pna.ro.

Extrădarea **se clasifică** după mai multe criterii:

Un prim criteriu este cel al statului care solicită extrădarea, aceasta putând fi extrădare activă – pentru statul solicitant – și extrădare pasivă – pentru statul solicitat.

Din punct de vedere al procedurii, aceasta se clasifică în extrădare obișnuită, voluntară și simplificată.

Extrădarea obișnuită se realizează după procedura normală, reglementată de Convenția europeană de extrădare și legea internă, persoana a cărei extrădare se solicită beneficiind de posibilitatea de a se apăra împotriva cererii de extrădare.

Extrădarea voluntară are loc în cazul în care persoana reclamată renunță la beneficiile conferite de lege, consimțind la extrădare.

Extrădarea simplificată se aseamănă cu extrădarea voluntară, dar aceasta presupune, în plus, eliminarea cerinței transmiterii unei cereri formale de extrădare în cazul în care persoana extrădabilă consimte la extrădare.

§2. Condiții pentru extrădare

Potrivit dispozițiilor art. 24 din lege, cetățenii români pot fi extrădați din România în baza convențiilor internaționale multilaterale la care aceasta este parte și pe bază de reciprocitate, dacă este îndeplinită cel puțin una din următoarele condiții:

- persoana extrădabilă domiciliază pe teritoriul statului solicitant la data formulării cererii de extrădare;

- Persoana extrădabilă are și cetățenia statului solicitant;

- Persoana extrădabilă a comis fapta pe teritoriul sau împotriva unui cetățean al unui stat membru al Uniunii Europene, dacă statul solicitant este membru al Uniunii Europene.

O altă condiție cerută de lege pentru admisibilitatea extrădării este aceea ca fapta pentru care este învinuită sau a fost condamnată persoana a cărei extrădare se cere este prevăzută ca infracțiune atât de legea statului solicitant, cât și de legea română.

§3. Procedura extrădării

Astfel cum a fost modificată prin Legea nr. 224/2006, procedura de extrădare prevăzută de Legea nr. 302/2004 privind cooperarea judiciară internațională în materie penală este următoarea:

a) Extrădare activă (atunci când România este stat solicitant)

Prin modificarea art. 66 din Legea nr. 302/2004, s-a revenit la competența Ministerului Justiției de a întocmi cererea de extrădare. Trebuie subliniat însă că Ministerul Justiției întocmește cererea de extrădare numai pe baza încheierii motivate a instanței judecătorești competente, care stabilește că sunt îndeplinite condițiile prevăzute în prezenta lege pentru a se solicita extrădarea.

Prin art. 66¹ s-a reglementat o procedură clară de dare în urmărire internațională. Astfel, în cazul în care un mandat de arestare preventivă sau de executare a pedepsei nu poate fi adus la îndeplinire întrucât inculpatul ori condamnatul nu se mai află pe teritoriul României, instanța care a emis mandatul de arestare preventivă sau instanța de executare, după caz, la propunerea procurorului sesizat în acest scop de către organele de poliție, emite un mandat de urmărire internațională în vederea extrădării, care se transmite Centrului de Cooperare Polițienească Internațională din cadrul Ministerului Administrației și Internelor, în vederea difuzării prin canalele specifice.

Mandatul de urmărire internațională în vederea extrădării trebuie să conțină toate elementele necesare identificării persoanei urmărite (incluzând fotografiile, impresiuni digitale etc.), o expunere sumară a situației de fapt și date privind încadrarea juridică a faptelor.

Despre localizarea pe teritoriul unui stat străin a unei persoane date în urmărire internațională sau căutate de autoritățile judiciare române pentru aducerea la îndeplinire a unui mandat de executare a pedepsei închisorii sau a unui mandat de arestare preventivă, instanța poate fi informată nu numai de Biroul Național Interpol, ci și de o altă structură în cadrul Centrului de Cooperare Polițienească Internațională, dar și de Ministerul Justiției, prin orice mijloc care lasă o urmă scrisă și a cărui autenticitate poate fi verificată

Instanța de executare sau instanța care a emis mandatul de arestare preventivă stabilește, printr-o încheiere motivată, dacă sunt îndeplinite condițiile prevăzute de lege pentru a se solicita extrădarea.

Centrul de Cooperare Polițienească Internațională, prin structura specializată, are obligația de a informa instanța de executare sau instanța emitentă a mandatului de arestare preventivă de îndată ce Biroul Central Național Interpol corespondent îi notifică faptul că persoana care face obiectul mandatului a fost localizată. Informarea va fi transmisă direct, cu o copie la Ministerul Justiției.

Instanța se pronunță prin încheiere, în camera de consiliu, dată de un singur judecător, cu participarea procurorului și fără citarea părților. Încheierea nu se pronunță în ședință publică, și se consemnează într-un registru special, pentru a se respecta confidențialitatea procedurii (Deși era prevăzută și de legea inițială, confidențialitatea era deseori încălcată de unele).

Conform dispozițiilor art. 67 alin. 4, încheierea poate fi atacată cu recurs de procuror, în termen de 24 ore de la pronunțare. Dosarul cauzei este înaintat instanței de recurs în termen de 24 de ore. Recursul se judecă în termen de cel mult 3 zile, de către instanța superioară în grad. Instanța de recurs va restitui dosarul primei instanțe în termen de 24 de ore de la soluționarea recursului.

În termen de 48 de ore de la primirea încheierii prin care s-a constatat că sunt întrunite condițiile pentru solicitarea extrădării și a actelor anexe, Ministerul Justiției, prin direcția de specialitate, efectuează un examen de regularitate internațională.

Potrivit dispozițiilor art. 40 din lege, examenul de regularitate internațională are ca scop verificarea conformității cererii de extrădare a actelor anexate acesteia cu dispozițiile tratatelor internaționale aplicabile, inclusiv cu declarațiile formulate de România în baza dispozițiilor unei convenții multilaterale, prin intermediul său urmărindu-se astfel să se constate:

- a) dacă între România și statul solicitant există norme convenționale ori reciprocitate pentru extrădare;
- b) la cererea de extrădare sunt anexate actele prevăzute de tratatul internațional aplicabil;
- c) cererea și actele anexate acesteia sunt însoțite de traduceri, conform prevederilor art. 17 din lege;
- d) există una dintre limitele acordării cooperării judiciare prevăzute la art. 3.

În cazul în care, potrivit atribuțiilor care îi revin, direcția de specialitate a Ministerului Justiției constată că nu sunt întrunite condițiile de regularitate internațională pentru a se întocmi și transmite cererea de extrădare, ministrul justiției îl sesizează pe procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, în vederea inițierii procedurii de revizuire a încheierii definitive prin care s-a dispus solicitarea extrădării, informând în ambele situații Centrul de Cooperare Polițienească Internațională din cadrul Ministerului Administrației și Internelor.

Instanța, dacă constată că cererea de revizuire este întemeiată, anulează încheierea atacată. Dacă instanța constată că cererea de revizuire este neîntemeiată, o respinge, menținând încheierea atacată. Hotărârea instanței de revizuire este definitivă și se comunică în termen de 24 de ore de la pronunțare ministrului justiției și procurorului general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție (art. 67 alin. 10). Astfel, în ambele situații, hotărârea finală revine instanței, astfel încât se elimină orice eventuală critică de neconstituționalitate care putea fi adusă vechii proceduri.

Totodată, prin modificările aduse legii s-a prevăzut și posibilitatea ca, în cazul în care constată că actele sunt incomplete, înainte de a întocmi și transmite cererea de extrădare direcția de specialitate a Ministerului Justiției să poată solicita instanței competente să îi transmită, în cel mult 72 de ore, actele suplimentare necesare potrivit tratatului internațional aplicabil.

Încheierea prin care se constată că sunt întrunite condițiile pentru a se solicita extrădarea se transmite Ministerului Justiției – Direcția Drept Internațional și Tratatate, Serviciul drept internațional public și cooperare judiciară internațională în materie penală.

a) Extrădare pasivă

Procedura de extrădare pasivă are caracter urgent și este de competența curții de apel în a cărei rază teritorială domiciliază sau a fost identificată persoana extrădabilă și a parchetului de pe lângă aceasta.

În procedura de extrădare pasivă, statul solicitant este reprezentat de autoritatea centrală și de Ministerul Public din România. La cererea expresă a statului solicitant, reprezentanți ai acestuia pot participa, cu aprobarea instanței competente, la soluționarea cererii de extrădare.

În cadrul procedurii de extrădare pasivă, persoana extrădabilă poate să opteze fie pentru extrădarea voluntară, fie pentru continuarea procedurii, în caz de opunere la extrădare.

Potrivit dispozițiilor art. 54 alin. 8, hotărârea asupra extrădării poate fi atacată cu recurs de procurorul general competent și de persoana extrădabilă, în termen de 5 zile de la pronunțare, la Secția penală a Înaltei Curți de Casație și Justiție. Procurorul general competent poate declara recurs din oficiu sau la cererea ministrului justiției.

Recursul declarat împotriva hotărârii prin care s-a respins cererea de extrădare este suspensiv de executare. Recursul declarat împotriva hotărârii prin care s-a dispus extrădarea este suspensiv de executare, cu excepția dispozițiilor referitoare la starea de arest provizoriu în vederea extrădării.

Hotărârea definitivă asupra extrădării se comunică procurorului general al parchetului de pe lângă curtea de apel care a judecat cauza în primă instanță și direcției de specialitate din Ministerul Justiției.

Începând cu 1 ianuarie 2007, de când România a devenit membră a Uniunii Europene, în relațiile cu celelalte state membre nu se mai aplică procedura extrădării, aceasta fiind înlocuită cu procedura mandatului european de arestare.

Mandatul de arestare european

Odată cu aderarea României la Uniunea Europeană, a intrat în vigoare Titlul III al Legii nr. 302/2004 privind cooperarea judiciară internațională în materie penală, așa cum a fost modificată prin Legea nr. 224/2006 și Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 103/2006, lege prin care a fost transpusă decizia-cadru nr. 584/JAI/13.06.2002, privind mandatul european de arestare și procedurile de predare către statele membre ale Uniunii Europene.

Potrivit dispozițiilor art. 77 din lege, mandatul de arestare european este definit ca fiind decizia judiciară emisă de autoritatea judiciară competentă a unui stat membru al Uniunii Europene, în vederea arestării și predării către un alt stat membru a unei persoane solicitate în vederea efectuării urmăririi penale, a judecării sau în scopul executării unei pedepse sau a unei măsuri privative de libertate.

Potrivit dispozițiilor art. 78 din lege, autoritățile judiciare române emitente sunt instanțele judecătorești, iar ca autorități judiciare de executare au fost desemnate Curțile de Apel.

Condițiile necesare a fi îndeplinite pentru ca instanțele române să poată emite un mandat european de arestare sunt următoarele:

- în vederea efectuării urmăririi penale sau a judecării, dacă fapta este pedepsită de legea penală română cu o pedeapsă privativă de libertate de cel puțin 1 an;
- în vederea executării pedepsei, dacă pedeapsa aplicată este mai mare de 4 luni.

În ceea ce privește procedura de transmitere a mandatului european de arestare emis de autoritățile judiciare române există o distincție între situația în care se cunoaște locul unde se află persoana solicitată și situația în care acest loc nu este cunoscut.

În prima situație, autoritatea judiciară română poate transmite direct autorității judiciare de executare mandatul european de arestare, în timp ce în a doua situație, poate să decidă introducerea descrierii persoanei în cauză în Sistemul de Informații Schengen, fie transmiterea mandatului de arestare prin Interpol. De asemenea, acesta poate fi transmis și prin intermediul Rețelei Judiciare Europene.

Atunci când nu se cunoaște autoritatea judiciară de executare, autoritatea judiciară emitentă va efectua cercetarea necesară, inclusiv prin punctele de contact ale Rețelei Judiciare Europene sau prin direcția de specialitate a Ministerului Justiției, în vederea obținerii informațiilor necesare de la statul membru de executare.

Atunci când s-a emis mandatul european de arestare în vederea efectuării urmăririi penale sau a judecării, autoritatea judiciară emitentă română va putea solicita autorității judiciare de executare, înainte ca aceasta să se fi pronunțat asupra predării efective, predarea temporară în România a

persoanei urmărite, în vederea ascultării sale sau va putea solicita să fie autorizată luarea declarației acestei persoane pe teritoriul statului de executare a mandatului.

În privința faptelor pentru care se îndeplinește procedura de predare, art. 85 din lege distinge între fapte pentru care predarea poate fi subordonată condiției dublei incriminări și fapte pentru care nu se cere îndeplinirea acestei condiții, dar pedeapsa prevăzută de legea statului emitent să fie închisoarea sau o măsură de siguranță privativă de libertate de cel puțin trei ani. Din această categorie fac parte faptele care vizează participarea la un grup criminal organizat, terorismul, traficul de persoane, traficul ilicit de droguri și de arme, de materiale nucleare și radioactive, crimele aflate sub jurisdicția Curții penale Internaționale etc.

Legea reglementează în art. 88 doar trei motive obligatorii de refuz al executării unui mandat european de arestare, respectiv:

- când persoana urmărită a fost judecată definitiv pentru aceleași fapte de către un stat membru, altul decât statul emitent, cu condiția ca, în cazul condamnării, sancțiunea să fi fost executată ori în curs de executare sau executarea să fi fost prescrisă, pedeapsa grațiată ori infracțiunea amnistiată, respectiv să fi intervenit o altă cauză care împiedică executarea;
- când infracțiunea pe care se bazează mandatul european este acoperită de amnistie în România, dacă autoritățile române au, potrivit legislației interne, competența de a urmări acea infracțiune;
- când persoana care este supusă mandatului european de arestare nu răspunde penal, datorită vârstei sale, pentru faptele pe care se bazează mandatul de arestare, conform legii române.

Executarea unui mandat european de arestare poate fi refuzată de către autoritatea judiciară română de executare și dacă nu este îndeplinită condiția dublei incriminări, dar și în situațiile prevăzute la alineatul 2 al aceluiași articol.

Legea instituie și trei condiții speciale pentru predare, respectiv:

- în cazul în care mandatul de arestare european a fost emis în scopul executării unei pedepse aplicate printr-o hotărâre pronunțată în lipsă sau dacă persoana în cauză nu a fost legal citată cu privire la data și locul ședinței de judecată care a condus la hotărârea pronunțată în lipsă, autoritatea judiciară emitentă trebuie să dea o asigurare suficientă care să garanteze persoanei care face obiectul mandatului de arestare că va avea posibilitatea să obțină rejudecarea cauzei în statul emitent, în prezența sa.

- În cazul în care infracțiunea în baza căreia s-a emis mandatul este sancționată cu pedeapsa detențiunii pe viață, dispozițiile legale ale statului emitent trebuie să prevadă posibilitatea revizuirii pedepsei sau a măsurii aplicate ori liberarea condiționată, după executarea a 20 de ani din pedeapsă sau măsura de siguranță aplicată, ori aplicarea unor proceduri de clemență;

- Cetățenii români sunt predați în baza unui mandat european de arestare emis în vederea efectuării urmăririi penale sau a judecății, cu condiția ca, în cazul în care se va pronunța o pedeapsă privativă de libertate, persoana predată să fie transferată în România pentru executarea pedepsei.

Instanța competentă să soluționeze cauza care are ca obiect mandatul european de arestare este curtea de apel. La solicitarea acesteia, procurorul general al parchetului de pe lângă curte ia măsurile necesare pentru identificarea persoanei, reținerea și prezentarea ei în fața instanței. În termen de 24 de ore de la reținere, persoana este prezentată instanței care dispune prin încheiere motivată arestarea acesteia.

De asemenea, persoana în cauză este audiată, punându-i-se în vedere că poate consimți la predare. Dacă persoana în cauză consimte la predare se întocmește un proces-verbal și se pronunță apoi o hotărâre prin care se ia act de acest consimțământ, hotărâre care este definitivă și executorie. În situația contrară, se procedează la audierea sa și la administrarea probelor. Hotărârea instanței prin care se dispune asupra executării mandatului de arestare european poate fi atacată cu recurs în termen de 5 zile de la pronunțare, recurs care este de competența Secției Penale a Înaltei Curți de Casație și Justiție.

Predarea persoanei urmărite se realizează de către poliție, în termen de 10 zile de la pronunțarea hotărârii judecătorești de predare. În mod excepțional, predarea poate fi amânată pentru motive umanitare serioase, dacă există temerea că predarea va periclita în mod evident viața sau sănătatea persoanei solicitate.

Un alt aspect reglementat de lege este cel al concursului de cereri, respectiv situația concursului între două mandate de arestare europene, cât și situația concursului dintre un mandat european de arestare și o cerere de extrădare.

Potrivit dispozițiilor art. 99 alin. 1 din lege, în cazul în care două sau mai multe state membre au emis un mandat european de arestare în legătură cu aceeași persoană, autoritatea judiciară de executare română va decide asupra priorității de executare, ținând seama de toate circumstanțele și, în special, de locul săvârșirii și gravitatea infracțiunii, de data emiterii mandatelor, precum și de împrejurarea că mandatul a fost emis în vederea urmăririi penale, a judecării sau în vederea executării unei pedepse sau a unei măsuri de siguranță. În acest scop, ea poate solicita avizul Eurojust.

În cazul concurenței între un mandat european de arestare și o cerere de extrădare prezentată de către un stat terț, autoritatea judiciară de executare română va decide, luând în considerare toate circumstanțele enumerate anterior, precum și cele prevăzute în convenția de extrădare aplicabilă în relația cu statul terț.

Comisia rogatorie internațională

Potrivit dispozițiilor art. 160 din lege, comisia rogatorie este definită ca acea formă de asistență judiciară care constă în împuternicirea pe care o autoritate judiciară dintr-un stat o acordă unei autorități din alt stat, mandatată să îndeplinească, în locul și în numele său, unele activități judiciare privitoare la un anumit proces penal.

Aceasta are ca obiect:

- localizarea și identificarea persoanelor și obiectelor; audierea inculpatului, audierea părții vătămate, a celorlalte părți, a martorilor și experților, precum și confruntarea; percheziția, ridicarea de obiecte și înscrisuri, sechestrul și confiscarea specială; cercetarea la fața locului și reconstituirea; expertizele, constatarea tehnico-științifică și constatarea medico-legală; transmiterea de informații necesare într-un anumit proces, interceptările și înregistrările audio și video, examinarea documentelor de arhivă și a fișierelor specializate și alte asemenea acte de procedură;

- transmiterea mijloacelor materiale de probă;

- comunicarea de documente sau dosare.

În cazul comisiilor rogatorii care au ca obiect percheziții, ridicarea de obiecte și înscrisuri și sechestrul, legea română condiționează efectuarea acestora de următoarele: infracțiunea care motivează comisia rogatorie trebuie să fie susceptibilă de a da loc de extrădare în România ca stat solicitat, respectiv compatibilitatea comisiei rogatorii cu legea internă.

§1. Audierile prin videoconferință

Acestea reprezintă o noutate în reglementarea internă, facilitând astfel audierea martorilor sau experților care se află în imposibilitate de a fi audiați pe teritoriul unui stat străin sau prezența lor în acel stat ar fi inoportună.

Cererea de audiere prin videoconferință poate fi acceptată de statul roman dacă aceasta nu contravine principiilor fundamentale de drept și dacă există mijloace tehnice necesare pentru realizarea ei.

Audierea prin videoconferință se realizează direct de către autoritatea judiciară a statului solicitant, în prezența judecătorului sau procurorului român competent. Persoana ascultată este asistată și de un interpret, iar legea îi recunoaște dreptul de a refuza să depună mărturie. Autoritatea judiciară română este obligată să întocmească un proces – verbal care se transmite autorității judiciare competente a statului solicitant, act care cuprinde date despre data și locul audierii, persoana audiată, condițiile tehnice în care a avut loc audierea.

§2. Constituirea echipelor comune de anchetă

Un instrument important în lupta împotriva criminalității organizate îl reprezintă reglementarea echipelor comune de anchetă.

Potrivit dispozițiilor art. 169 din lege, în vederea facilitării soluționării unei cereri de comisie rogatorie, se pot constitui echipe comune de anchetă, cu un obiectiv precis și cu o durată limitată care poate fi prelungită prin acordul statelor implicate. Componenta echipei este decisă de comun acord.

O echipă comună de anchetă poate fi creată în special când:

- a) în cadrul unei proceduri în curs în statul solicitant se impune efectuarea unor anchete dificile și care implică importante mijloace umane și de altă natură, care privesc ambele state;
- b) mai multe state efectuează anchete care necesită o acțiune coordonată și concertată în statele în cauză.

§3. Înfățișarea martorilor sau experților

Aceasta este o altă formă a asistenței judiciare internaționale în baza cărei statul solicitat înfățișează martorii sau experții solicitați de autoritatea competentă a unui alt stat.

În art. 177 și 178 din lege se reglementează expres interdicția de constrângere spre a se prezenta, respective interdicția de restrângere a libertății de a părăsi România pentru acei martori care refuză să se prezinte sau refuză să dea declarații.

§4. Comunicarea actelor de procedură

În lumina dispozițiilor art. 184 din lege, prin acte de procedură se înțelege, în principal, citațiile pentru părți sau martori, actul de inculpare, alte acte de urmărire penală, hotărârile judecătorești, cererile pentru exercitarea căilor de control judiciar sau actele privind executarea unei pedepse, plata unei amenzi ori plata cheltuielilor de procedură.

Cererile de asistență judiciară privind comunicarea actelor de procedură adresate autorităților judiciare române se îndeplinesc în faza de judecată de judecătoria în circumscripția căreia domiciliază sau se află locul de detenție al persoanei căreia urmează să i se comunice actele, iar în faza de urmărire penală, de parchetul de pe lângă aceasta.

Comunicarea actelor de procedură poate fi efectuată prin simpla lor transmitere către destinatar. Dacă statul solicitant o cere în mod expres, statul român va efectua comunicarea în una dintre formele prevăzute de legislația română pentru înmânări analoage sau într-o formă specială compatibilă cu această legislație.

Dovada comunicării se face printr-un document datat și semnat de destinatar sau printr-o declarație a autorității judiciare române solicitate, constatând faptul comunicării, forma și data efectuării comunicării.